

หัวข้องานวิจัยเรื่อง	การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ชื่อผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษบา หินเธาว์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรา วงษ์แสงเทียน นายปรัชญา โพธิ์หัง นายรณชัย หมั่นวงษ์ นางสาวธัญญพร มาบวบ นายก้องศักดิ์ ธรรมโณ และ นางสาวศीलดา สุขเกิด
คณะ/สังกัด	คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ปี	2560
คำสำคัญ	แนวทางการจัดการขยะการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย และแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนในตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 99 คน กำหนดขนาดตามตารางยามานะ (Yamane) ที่ความคาดเคลื่อน 10 % ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 16 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ที่เกิดมาจากครัวเรือน อบต.จึงประกาศให้ประชาชนในตำบลสมอแขมีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางที่ครัวเรือน พฤติกรรมของประชาชนในตำบลส่วนใหญ่จะคัดแยกขยะรีไซเคิลไว้ขาย ขยะทั่วไปประเภทถุงพลาสติก โฟม ขงขนมพลาสติก จะทิ้งลงในถังขยะที่อบต. จัดเตรียมให้ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน คือ ให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสมอแขควรบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนสร้างศูนย์กำจัดขยะ ให้ความรู้การลดปริมาณขยะแบบ 3 Rs คือ Reduce Reuse Recycle จัดโครงการสร้างจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการลดปริมาณขยะมูลฝอยกันอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

Research Title	Guideline of Community Solid Waste Disposal by Participants of Tumbol Samo Khae, Amphoe Muang, Phitsanulok Province
Author	Asst.Prof. Bussaba Hintow , Asst.Prof. Patchara Wongsangtain , Mr.Pratya Phothihang , Mr.Ronnachai Muenwong , Miss Tunyaporn Mabuab , Mr. Kongsak Thammano and Miss Sillada Sukgard
Faculty	Management Sciences
Institute	Pibulsongkram Rajabhat University
Year	2017
Keywords	Guideline Solid Waste Management Participants

ABSTRACT

The objective of this research was to study condition, problem and need of the families' solid waste disposal and public's participation on solid waste disposal and to study the guideline of solid waste disposal in the communities of Samo Khae Sub-district, Muang District, Phitsanulok Province. The samples were 99 people using Yamane formulae with 10% error by simple random sampling and 26 main informants by purposive sampling. The data were collected by using questionnaire, in-depth interview and group discussion and analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings found that the solid wastes were mainly organic from the families. The Sub-district local administration has announced to inform the villagers to separate solid wastes from home initially. The villagers' behavior of solid waste disposal was that they separated the recycle solid wastes to sell and the general solid wastes such as plastic, foam and snack plastic bags were disposed in the bins provided by the local administration. In terms of the guideline for solid waste disposal, the solid wastes were disposed by the local administrators through community participation by constructing the solid waste disposal center. In addition they provided knowledge of the 3 Rs: Reduce, Reuse, and Recycle to the community. Furthermore, they organized the environment conservation awareness building project continuously by setting up the monitoring and evaluating committee to assess the reduction of solid wastes seriously for the sustainability of solid waste disposal.

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่สนับสนุนงบประมาณสำหรับงานวิจัย ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่อนุญาตให้คณะผู้วิจัยได้ทำงานวิจัยตลอดจนขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สกล เกิดผล เจ้าหน้าที่ทุกท่านขององค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข และชาวบ้าน ที่ให้ความร่วมมือจนทำให้งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษบา หินเฮอร์และคณะ
ธันวาคม 2560

คำนำ

รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลสมอแข ที่จะนำข้อมูลมาวางแผนปรับปรุงการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสมอแขในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบริบทของชุมชนต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานวิจัยนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหาร ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามสมควร หากมีข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยเพื่อต่อยอดครั้งต่อไป กรุณาแจ้งความประสงค์มายังสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จะขอบพระคุณยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษบา หินเธาว์และคณะ
ธันวาคม 2560

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาหลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์และเป้าหมาย.....	3
กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินงาน.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 ทบทวนวรรณกรรม.....	5
ความหมายของขยะมูลฝอย.....	5
ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย.....	6
ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	19
ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation)	21
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 อุปกรณ์และวิธีการดำเนินงานวิจัย.....	26
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	26
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
พื้นที่ดำเนินงาน.....	27
ขอบเขตการวิจัย.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	28
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
4 ผลการวิจัย.....	30
ตอนที่ 1 เป็นผลการวิจัยจากแบบสอบถาม.....	30
ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	30
สภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชน.....	33
ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย.....	37
พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน.....	39
กฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะ.....	42
การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล.....	43
ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย.....	51
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกระจับ.....	53
5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	58
อภิปรายผลการวิจัย.....	58
สรุปผลการวิจัย.....	62
ข้อเสนอแนะ.....	66
บรรณานุกรม.....	67
ภาคผนวก.....	69
ประวัติผู้วิจัย.....	84

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก.....	11
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	30
4.2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	30
4.3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	31
4.4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ.....	31
4.5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้.....	32
4.6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....	32
4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน....	33
4.8 สภาพปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชนเป็นจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายข้อ.....	33
4.9 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเป็นจำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ.....	37
4.10 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเป็นจำนวนและร้อยละของกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ.....	39
4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ.....	42
4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ.....	43
4.13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายข้อ.....	51

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 การแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่างๆ.....	9
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของระบบการจัดการขยะมูลฝอย.....	16
4.1 ภาพรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสมอแข.....	55
5.1 แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสมอแข.....	62
5.2 รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสมอแข.....	63